

27. 9. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Má zákonodárce zájem na řešení úpadku dlužníka reorganizací?

Pokud je zjištěn dlužníkuv úpadek, je možno tento řešit třemi způsoby – konkursem, reorganizací, příp. oddlužením. Z textu insolvenčního zákona vyplývá, že zákonodárce neměl v úmyslu žádnou z uvedených forem preferovat.

Insolvenční zákon zároveň pochopitelně není jediným právním předpisem, který by insolvenční a insolvenční řízení upravoval, minimálně dílčí otázky či alespoň okrajové záležitosti jsou řešeny v celé řadě dalších dokumentů. Jedním z nich je zákon o dani z přidané hodnoty.

V předchozím odstavci zmíněný zákon č. [235/2004](#) Sb. až do 31.12.2012 v § 44 odst. 1. výslovně stanovoval, že *plátce, kterému při uskutečnění zdanitelného plnění vůči jinému plátcovi vznikla povinnost přiznat a zaplatit daň a jehož pohledávka, která vznikla nejpozději 6 měsíců před rozhodnutím soudu o úpadku z tohoto plnění doposud nezanikla (dále jen „věřitel“), je oprávněn provést opravu výše daně na výstupu z hodnoty zjištěné pohledávky v případě, že:*

- a) plátce, vůči kterému má věřitel tuto pohledávku (dále jen „dlužník“), se nachází v insolvenčním řízení a insolvenční soud rozhodl o způsobu řešení úpadku,
- b) věřitel přihlásil tuto svoji pohledávku nejpozději ve lhůtě stanovené rozhodnutím soudu o úpadku, tato pohledávka byla zjištěna a v insolvenčním řízení se k ní přihlíží,
- c) věřitel a dlužník nejsou a ani v době vzniku pohledávky nebyli osobami „spřízněnými“,
- d) věřitel doručil dlužníkovi daňový doklad.

Zákonem č. [502/2012](#) Sb., který v převážné části nabyl účinnosti dne 1.1.2013, došlo mj. k vizuálně velmi jednoduše přehlednutelné změně zákona o dani z přidané hodnoty, která však může mít zásadní a rozhodující dopad na celé insolvenční řízení, kdy zcela narušuje úmysly zákonodárce, které pravděpodobně měl při přijetí nového insolvenčního zákona. Tato změna se projevuje v nahrazení tří slov původní úpravy pěti slovy odlišnými. Uvedené nastalo ve výše citovaném § 44 odst. 1. písm. a) zákona o dani z přidané hodnoty, kdy se jedná o záměnu slov „o způsobu řešení úpadku“ slovním spojením „o prohlášení konkursu na majetek dlužníka“.

Předmětnou změnou však zákonodárce zcela popřel smysl a účel insolvenčního řízení upraveného novým insolvenčním zákonem, kdy se zcela bezdůvodně a nesmyslně rozhodl jednoznačně preferovat a prosazovat určitý způsob řešení úpadku, kterým je právě konkurs. Dle názoru autora tohoto článku by konkurs měl být v případě úpadku dlužníka jakýmsi způsobem jeho řešení vstupujícím na scénu až jako „ultima ratio“ prostředek, neboť je likvidační formou, která znemožňuje ozdravení dlužníkovu podniku, jeho další provoz, obchodní spolupráci, pozitivní produkci, udržení zaměstnanosti apod., jako tomu je naopak v případě reorganizace (či v omezené míře v rámci oddlužení).

Pokud totiž věřitel má možnost hlasovat o způsobu řešení úpadku, kdy jediný z těchto s sebou automaticky nese výhodu uspokojení uplatněné pohledávky minimálně ve výši sazby daně z přidané hodnoty (dle aktuálního znění právních předpisů až 21%), jedná se o dosti nefér a neodůvodněnou výhodu oproti způsobům jiným.

Důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu mj. praví, že *vedle tradičního řešení úpadku konkursem se jako způsob řešení úpadku nově konstruuje reorganizace, coby soubor sanačních opatření, jež mají vést ku prospěchu věřitelů a k ozdravení dlužníkovy podniku*. Z uvedeného vyplývá, že zákonodárce měl původně v úmyslu vytvořit v poměrech České republiky doposud nevyzkoušené způsoby řešení úpadku, které však měly být postaveny na úroveň způsobu již prověřenému, kdy žádný z těchto neměl být jakkoliv zvýhodňován.

Důvodová zpráva k předmětné novele příslušného ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty pak sděluje, že *se jedná o omezení možnosti provedení opravy výše daně u pohledávky za dlužníky v insolvenčním řízení jen na případy, ve kterých insolvenční soud rozhodl o způsobu řešení úpadku rozhodnutím o prohlášení konkursu, což zákon o DPH dosud toto výslovně nestanovil. Jinými slovy, aby byla vyloučena možnost opravy výše daně u pohledávek za dlužníky v insolvenčním řízení, kdy insolvenční soud rozhodl o řešení úpadku reorganizací*. Velmi na okraj lze říci, že takový text důvodové zprávy je zcela zbytečným aktem zákonodárce, neboť jinými slovy pouze popisuje, co je vlastně činěno (což je však velmi jednoduše rozpoznatelné i bez této „pomoci a nápovědy“). Autor tohoto článku má naproti tomu za to, že v důvodové zprávě k novele zákona by měla být nalezena odpověď na otázku „proč ke změně dochází?“. K tomuto kroku se však zákonodárce neodhodlal a jediným důsledkem tak je, že reorganizaci (příp. oddlužení) jakožto způsob řešení úpadku degradoval a velmi snížil její praktickou a reálnou uplatnitelnost, kdy výrazně negativním důsledkem může být zcela zbytečný nárůst počtu konkursů jakožto způsobu řešení úpadku na úkor zachování provozu podniku dlužníka a s tím spojené zaměstnanosti a pokračující obchodní spolupráce mezi podnikateli, kdy tento způsob může být zcela jednoznačně společensky přínosnější jako tomu je v případě konkursu jakožto likvidačního způsobu řešení úpadku znamenajícího absenci jakékoliv budoucnosti dlužníka.

Z výše uvedeného textu pak vyplývá, že autor článku s novelou nesouhlasí a nepovažuje ji za správnou a přínosnou, kdy se naopak domnívá, že se jedná o silně negativní zásah do právního řádu.

Cílem tohoto článku byla ilustrace situace, kdy zdánlivě minimální a zanedbatelná změna právního předpisu, který primárně s určitými právními otázkami a vztahy nijak nesouvisí, může velmi výrazným způsobem tyto zásadně ovlivnit, a to navíc dle autora tohoto článku negativně. Nutno také přiznat, že při tvorbě článku nebyl nalezen žádný důvod pro provedení této změny, kdy vzhledem k textu důvodové zprávy tento zůstal skryt pravděpodobně i samotným zákonodárcům.

Mgr. Vojtěch Mihalík,
advokátní koncipient

e-mail: vo.mi@centrum.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)

- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)